

Rødsvingel

Dyrkningsvejledning 2024

Innovation
og vækst

Vækstform og produktionsmål

Rødsvingel er en varig græsart. Der findes kraftigt voksende sorter med lange underjordiske udløbere og mere finbladede sorter uden eller med korte udløbere.

Rødsvinglens varighed gør den velegnet til brug på varige græsarealer til afgræsning - især under tørre jordbundsforhold.

Den største mængde rødsvingel anvendes i blandinger til plæner, sportspladser, vejrabatter og andre grønne områder. Alle typer kan anvendes til disse formål.

Jordbund

Rødsvingel til frøavl lykkes bedst på gode lermuldede jorde i kystnære områder. På lidt lettere jorde bør der kunne vandes, idet tørke i udlægsåret vil medføre for små og svage planter. På mindre gode jorde bør vælges sorter med lange udløbere.

Humusholdige og vandlidende arealer er uegnede til frøavl af rødsvingel, idet rødsvinglen vil producere for meget bundgræs og for få stængler.

Klima

Da rødsvingel er noget følsom overfor nattefrost i maj måned, bør man ikke avle den i områder, hvor man erfaringsmæssigt har nattefrost i forsommeren. Frødannelsen hos rødsvingel foregår ved fremmedbestøvning og af hensyn til en god bestøvning, bør rødsvingelmarken have "god luft omkring sig".

Dyrkningssikkerhed

Hvis der tages hensyn til de betingelser, der er beskrevet under afsnittene "Jordbund" og "Klima", må rødsvingel betegnes som en sikker afgrøde.

Sorter

Rødsvingel kan opdeles i tre typer:

- Sorter med lange udløbere (rubra rubra eks. Amidala, Dipper og Rotary). Denne gruppe udgør den største del af rødsvingelarealet i Danmark. Disse sorter bruges både som foder- og plænegræsser.
- Sorter med korte udløbere (trichofylla eks. Charlotte og Mirador).
- Sorter uden udløbere (commutata eks. Joanna og Mission).

De sidste to typer bruges kun som plænegræsser.

Der kan være store udbytteforskelle mellem de forskellige sorter og derfor varierer afregningsprisen fra sort til sort.

DSV Frø Danmark råder over nogle af de bedste frøgivere i Danmark.

Tusindkornsvægt

Tusindkornsvægten varierer fra ca. 1,0-1,3 g.

Sortsskifte

Ved sortsskifte foreskrives der 3 dyrkningsfrie år fra TystofteFonden. Vær opmærksom på falsk

sædskifte. Spildfrø af rødsvingel mister hurtigt spireevnen i jorden. Derfor vil spildfrø sjældent være et problem i efterfølgende afgrøder.

Udsædsmængde

Der anvendes 7-10 kg udsæd pr. ha - mindste mængde i sorter med lange udløbere. Udsædsmængden bør altid fastsættes efter såbedets tilstand. Under normale forhold vil denne udsædsmængde give 75-125 pl/m². Ved en god plantefordeling kan 50 pl/m² give fuldt udbytte.

Sådybde

Sådybden bør være 1-2 cm - rødsvingel er følsom overfor dyb såning.

Det er dog vigtigt at få frøet i jorden, da det giver en sikker etablering og flere muligheder for ukrudtsbekæmpelse.

Dæksæd

Rødsvingel udlægges altid i en dækafgrøde.

Om efteråret kan rødsvingel udlægges i vintersæd og vinterraps. Sorter med lange udløbere bør ikke sås før d. 20. september i vintersæd, ligesom der bør vælges en konkurrencedygtig sort af dæksæd for at undgå, at udlægget overgror dæksæden.

Ved udlæg i vinterhvede og vinterbyg bør der vælges en stivstrået kornsort.

Vælges der vinterraps som dækafgrøde, skal man være meget opmærksom på at få en god spredning af emterne ved høst af vinterrapsen - jo bredere mejetærsker jo større opmærksomhed. Rødsvingel udlægges i dag sjældent i vintersæd, da det ofte giver for store problemer med forurening af væselhale.

Om foråret kan rødsvingel udlægges i vårbyg, ærter eller sammen med hvidkløver med vårsæd som dækafgrøde. Rødsvingel høstes året efter hvidkløverhøsten.

Ved udlæg i vårbyg bør der vælges en stråstiv sort som gødes moderat og ved udlæg af sorter uden udløbere og med korte udløbere bør dæksæden sås på 24 cm rækkeafstand.

Betingelserne for maltbygdyrkning falder godt sammen med udlæg af rødsvingel. Husk effektiv vækstregulering af vårsæden så lejesæd undgås.

Udlæg i ærter giver gode muligheder for, at rødsvingeludlægget får en perfekt start og dermed et højt frøudbytte 1. år. Især rødsvingeltyperne med korte/ingen udløbere sætter pris på en åben afgrøde som ærter og den relative tidlige høst.

Ved udlæg i ærter skal man på svære lerjorde være opmærksom på såbedet. Der harves normalt i 8-10 cm's dybde til ærterne og med et lidt knoldet såbed som følge deraf. Den dybe opharvning øger risikoen for, at rødsvingelfrøet kommer for dybt i jorden.

Halmen fra dæksæden skal altid fjernes hurtigst muligt - dog kan halmen fra vinterraps og ærter snittes, men emterne kan i visse tilfælde give problemer - især efter vinterraps.

Husk at sætte så lav en stub som muligt efter høst af dæksæden. Hvis der er sat mere end ca. 10 cm stub, bør marken pudsес så kort som muligt efter, at halmen er fjernet. Forsøg har vist, at en stubhøjde over 10 cm let kan betyde 20% udbyttetab.

Blanding af frø og dæksæd

Det er ikke almindeligt, at frø og korn blandes. Rødsvingelfrøet bør altid sås separat og gerne i rækker mellem dæksæden via en frøssåkasse monteret på såmaskinen.

Ukrudtsbekæmpelse

Forår i udlægsåret

I vårbyg kan der anvendes 0,12 l DFF lige efter såning, hvis frøet er placeret i 2 cm dybde. Når byggen har fire blade kan der følges op med 70 ml Hussar Plus OD + 0,5 l olie + 0,2 l Zypar pr. ha.

120-140 ml Hussar Plus OD + 0,5 l olie pr. ha om foråret vil ofte være en god løsning ved udlæg i vinterhvede. Ved udlæg i ærter må der ikke anvendes jordmidler undtagen Stomp SC,

som kan bruges i blanding med Fighter 480. Splitbehandlingen kan foretages når ukrudtet er har kimblade med 0,5 l Stomp CS + 0,4 l Fighter 480 pr. ha og 12 dage senere med 0,5 l Stomp CS + 0,5 l Fighter 480 pr. ha.

Der kan tilsættes et pyrethroid mod bladrandbiller.

Flyvehavre og alm. rapgræs kan bekæmpes med 0,5 l Primera Super + SPK før byggens strækning uden skade på rødsvingel udlægget.

Væselhale er på en del ejendomme efterhånden blevet et problem i rødsvingelproduktionen. Den bedste måde at reducere forekomsten af væselhale i rødsvingel, er at udlægge rødsvingel om foråret i stedet for om efteråret.

Efterår i udlægsåret

Bekæmpelse af tokimbladet ukrudt kan foretages med 0,12 l DFF pr. ha i vintersæden, frøet skal være dækket af 1 cm jord. Denne sprøjtning udføres, senest 1 uge efter såning.

Efter høst af døksæd

Enårig rapgræs kan frem til 15. september bekæmpes med 0,05 l Hussar Plus OD + 0,5 olie pr. ha (Off-label godkendelse).

Ved udlæg i vinterhvede og vinterbyg vil det ofte være nødvendigt at bekæmpe spildkorn med 0,3 – 0,8 l Agil 100 EC pr. ha + SPK. Agil er off-label godkendt. Agil har effekt på spildkorn og hejre med maksimalt 3-4 blade.

Hvis der efter høst forekommer væselhaler og afgrøden er veletableret, kan der anvendes 0,7 l/ha Mateno Duo + 0,5 l/ha Stomp CS først i august på fugtig jord lige inden spildplanterne spirer.

Nyfremspiret tokimbladet ukrudt kan i september bekæmpes med 5 g Express 50 SX+ 0,05 l DFF pr. ha + SPK. Hvis der bruges Express om efteråret må der ikke anvendes Hussar i samme efterår eller i foråret efter.

Forår i frøavlsåret

Hussar Plus OD har off-label godkendelse i rødsvingel og er den foretrukne løsning, idet den har effekt på enårig rapgræs.

Der anvendes 2 x 0,06 - 0,07 l Hussar Plus OD + 0,5 l Olie pr. ha med 2 – 3 ugers mellemrum. Der må maksimalt anvendes 0,14 l Hussar Plus OD/ha pr. vækstsæson.

Hvis der forekommer ærenpris, tvetand, og stedmoder, kan der tilsættes 0,05-0,08 l DFF pr. ha til Hussar OD. Bemærk at DFF kun må bruges en gang pr. vækstår.

0,6 l Catch eller 0,75 l Zypar pr. ha evt. tilsat DFF bekæmper tokimbladet ukrudt. 2,5 l Ariane FGS pr. ha ultimo april er god til bekæmpelse af rodukrudt. Ukrudtsarterne storkenæb og hejrenæb er et stigende problem, og Zypar er her det bedste middel dertil.

Fremmede græsser

Rødsvingel afregnes efter 3 kvalitetsopdelinger:

- Fri for kvik og "grove" græsarter (hundegræs, rajgræs, engsvingel, timothe, rajsvingel, strandsvingel, knoldrottehale, rørgræs, kvik, agerrævehale og hejre-arter).
- Med indhold af 0,6 - 1,0% enårig rapgræs eller væselhale afregnes med 5% fradrag.

Med indhold af kvik og "grove" græsarter som afregnes med et fradrag på 10% .

Kvik og andre grove græsser kan bekæmpes med 1,25 - 1,75 l Focus Ultra + 0,5 l Dash. Kvikken bekæmpes ikke effektivt, men den hindres i at sætte frø. Denne behandling foretages normalt omkring skridning i midten af maj måned.

Vanskelige frøarter at fræense

Haremad, kamille, mælkebøtte, kvik, rajgræs, engsvingel, hundegræs, blød hejre, rapgræsser, rævehaler og væselhale.

Vækstregulering

Det er meget vigtigt, at afgrøden står op ved blomstring så bestøvningen bliver optimal. Derfor anbefaler vi altid, at vækstregulere rødsvingel tre gange.

I første vækstregulering anvendes 0,3 l Cuadro NT + 0,3 Medax Top + 0,5 l Amm. sulfat pr. ha i stadie 30 – 31, ofte ultimo april.

Anden vækstregulering udføres med 0,8 – 1,0 l Medax Top + 0,5 l Amm. sulfat pr. ha ca. 10 – 12 dage efter første behandling, mest i sorterne Amidala, Dipper, Joanna, Mellori, Record, Rafael, Relevant, Rotary og Ryder.

Tredje vækstregulering udføres i stadie 49 med 0,5 – 0,8 l Cuadro NT + 1,5 l Focus Ultra og 0,5 l DASH pr. ha mod grove græsser.

For at få en optimal virkning skal afgrøden være i god vækst, på en dag med god solinstråling og man bør undgå at vækstregulere i en periode med nattefrost, eller hvis afgrøden er stresset af tørke

Sygdomme og skadedyr

Rødsvingel angribes oftere af svampesygdomme og en behandling med 0,25 l Entargo + 0,25 l Comet Pro pr. ha tidligt forår foretrækkes de fleste 2. og 3. års marker i sorter uden og med korte udløbere.

Gødskning

Efterår 1. år

Rødsvingel med lange udløbere bør tilføres 75-80 kg N/ha primo oktober. Sorter med korte udløbere eller uden udløbere tilføres 65-75 kg N/ha i medio oktober.

Hvis dæksæden er ærter eller hvidkløver, skal den tilførte mængde N reduceres med 15-20 kg/ha for begge typer.

Svage udlægsmarker kan tilføres 30 kg N/ha straks efter høst af dæksæden og den resterende mængde tilføres i midt i september.

Hvor husdyr bruges til afpudsning i efteråret, bør der tilføres ekstra kvælstof i efteråret.

Forår 1. år

Rødsvingel med lange udløbere tilføres 50-65 kg N/ha uanset udlægsmetode.

Sorter med korte/ingen udløbere tilføres 60-80 kg N/ha.

For alle typer gælder, at gødningen udbringes i første halvdel af marts. Jo senere kvælstofudbringning, jo større risiko for bundgræs.

Der kan evt. tilføres 20 kg N/ha ved skridning for at øge frøvægten.

Gødningsnormen

Landbrugsstyrelsens gødningsnorm for høståret 2024 er 150 kg N/ha

Gylle

Efterårsgødskningen kan foretages med gylle, hvor der regnes med 80-90% udnyttelse af ammonium-N ved optimale betingelser. Kvæggylle og tyk biogasgylle bør tilføres primo september for at sikre virkningen i efteråret. Bommen bør hæves så gyllen ikke ligger i stiber.

Syrebehandlet gylle virker ca. 10% bedre end ubehandlet gylle. Størst effekt af syrebehandlingen opnås i kvæggylle og tyk biogasgylle.

Høst

Det korrekte høsttidspunkt kan bestemmes ud fra bestøvningstidspunktet.

Fra bestøvning til høst går der ca. 30-33 dage.

Rødsvingel vil normalt være tjenlig til høst fra den 3. juli til 15. juli.

Direkte tærskning

Rødsvingel er velegnet til tærskning direkte på roden. Det er særdeles vigtigt, at den høstede afgrøde omgående bliver beluftet på tørreriet. Blæseren skal køre hele døgnnet de første 3-4 dage - også selvom det er regnvejr. Derefter kan der sættes varm luft til. Et vådt eller solvarmt rødsvingelparti kan i løbet af få timer blive så varmt, at det kan gå ud over frøets spireevne.

Mejetærskerens indstilling

Grundindstillinger:	
Cylinderhastighed:	900-1.000 omdr./min.
Broafstand:	Fortil: ca. 14 mm Bagtil: ca. 10 mm
Halm rotor	Lav hastighed og stor afstand
Emtesold:	Lamelåbning: 10 mm
Emtesoldforlænger:	Lamelåbning: 12 mm Indstilling: Opad-bagud
Kornsold:	Lamelåbning: 7 - 8 mm
Luftretning:	Vindlederen stilles mod emtesoldets midterste del.
Luftmængde:	Start med rigeligt luft og reguler ned, indtil der ikke er spild

Vinden bør arbejde så lidt i afgrøden som muligt - samtidig med der foretages en jævn ilægning.

Rumvægt

1 m³ råvare vejer ved normal renhed ca. 200 kg - men kan variere fra 150-250 kg.

Høst som 2. års mark

Ved høst som 2. års mark (evt. 3.-4. års) er det af stor betydning for udbyttet, at der foretages en jævn spredning af halmen, som derefter afbrændes.

Ved genvækst er det nødvendigt med en eller flere afpudsninger frem til ca. 30. oktober.

Rødsvingel må ikke gå vinteren i møde med for stor pels af hensyn til stængeldannelse, sneskimmel og frostskafer til foråret.

Ifølge forsøg fra Aarhus Universitet Flakkebjerg kan der være op til 30% merudbytte at hente ved en afbrænding. Det er specielt typer med lange udløbere, der kvitterer for en afbrænding.

Hvis der ikke foretages en afbrænding, er det vigtigt, at der sættes meget kort stub ca. 2-4 cm i den første afpudsning efter høst, for at fremprovokere nye skud. De følgende afpudsninger bør foretages i 5-8 cm's højde og afgrødehøjden må max. være 8-10 cm om vinteren.

Afregningsgrundlag

Rødsvingel afregnes på grundlag af:

Rent spiret frø: 91,0%

Andre plantearter: 0,2%

EU's kvalitetskrav

EU's minimumskrav til kvaliteten er:

Renhed: 90,0%

Spireevne: 75,0%

Fremmede kulturfrø + ukrudt: max. 1,5%, dog max. 1,0% af en enkelt art

Indhold af kvik: max. 0,5%

Antal skræppe excl. rødknæ: max. 5 stk. i 30 gram

Udbytte/økonomi

	Udbytte (kg/ha)	Pris (kr./kg)	Bruttoindtægt (kr./ha)
2018	1.417	9,86	13.971
2019	1.414	9,57	13.532
2020	1.267	11,25	13.781
2021	1.532	11,63	17.817
2002	1.657	10,13	16.785
Gennemsnit (2018-22)	1.457	10,49	15.177

Tabellen viser gennemsnitsudbyttet i Danmark og den gennemsnitlige afregningspris samt bruttoindtægten pr. ha. (Kilde: Brancheudvalget for Frø og TystofteFonden)

Årets gang i marken

UDLÆGSÅR

APRIL: Udlæg i dæksæd.

APRIL/MAJ: Ukrudtsbekæmpelse i dæksæden. Visse græsmidler kan anvendes for egen risiko.

AUGUST: Høst af dæksæd. Kort stub afsættes. Halmen fjernes hurtigst muligt. Afpuds stubben helt i bund. Svage udlæg gødes.

SEPTEMBER: Evt. bekæmpelse af enårig rapgræs med Hussar OD.
Bekæmpelse af spildkorn med Agil.
Bekæmpelse af tokimbladet ukrudt.

SEPTEMBER/OKTOBER: Gødning tilføres.
Udlæg i dæksæd.
Ukrudtsbekæmpelse i nyudlægget.
Afpudsning af udlæg som gentages.

HØSTÅR

FEBRUAR/MARTS: Gødning tilføres.

APRIL/MAJ: Ukrudtsbekæmpelse af tokimbladet ukrudt og af græsser. 1. vækstregulering.

MAJ: 2. vækstregulering ved begyndende skridning sammen med behandling mod grove græsser. Undgå behandling af stressede planter. 3. vækstregulering.

JULI: Høst
Halmen afbrændes/presses.

AUGUST/SEPTEMBER/OKTOBER: Korte afpudsninger. Gødning tilføres.

NOVEMBER: Sidste afpudsning i 5-8 cm's højde.

Februar 2024, ingen ansvar, læs etiketten inden brug.